```
In [1]: function plot_function(interval,fun)
    a=interval(1);
    b=interval(2);
    x=linspace(a,b,100);
    y1=feval(fun,x);
    hold on;
    plot(x,y1,"linewidth",10);
    plot(x,zeros(length(x)),'b');
    set(gca, "linewidth", 4, "fontsize", 12)
    set(gca, 'XTick', floor(a)-3:floor(b)+3)
endfunction

function draw_vertical_lines(a,b)
    limits = axis ();
    line([a(1),a(1)], [0,a(2)],"linewidth",10, "color", "blue")
    line([b(1),b(1)], [0,b(2)],"linewidth",10, "color", "blue")
endfunction

function draw_trapezoid(a,b)
    limits = axis ();
    line([a(1),a(1)], [0,a(2)],"linewidth",10, "color", "red")
    line([b(1),b(1)], [0,b(2)],"linewidth",10, "color", "red")
    line([a(1),b(1)], [a(2),b(2)],"linewidth",10, "color", "red")
endfunction

function draw_trapezoids(a,b,fun,n)
    plot_function([a-1,b+1],fun)
    x=linspace(a,b,n+1);
    for i=1:length(x)-1
        draw_trapezoid([x(i),feval(fun,x(i))],[x(i+1),feval(fun,x(i+1))])
    end
endfunction

function draw_simpson(a,b,fun)
    x=linspace(a,b,3);
    y=fun(x);
    p=linterp(x,y);
    plot_function([a-1,b+1],fun);
    draw_vertical_lines([a,fun(a)],[b,fun(b)]);
    c=(a+b)/2;
    draw_vertical_lines([c,fun(c)],[c,fun(c)]);
    hold on;
    xp=linspace(a,b,100);
    plot(xp,polyval(p,xp),"linewidth",14,"color", "red");
    plot([a,c,b],[fun(a),fun(c),fun(b)],'o','markersize', 14,'markerfacecolor','g')
endfunction

function draw_simpsons(a,b,fun,n)
    plot_function([a-1,b+1],fun);
    draw_vertical_lines([a,fun(a)],[b,fun(b)]);
    hold on;
    points=linspace(a,b,3*n-1);
    I=0;
    for i=1:2:length(points)-2
        x=[points(i),points(i+1),points(i+2)];
        y=fun(x);
        p=linterp(x,y);
        xp=linspace(points(i),points(i+2),50);
        plot(xp,polyval(p,xp),"linewidth",14,"color", "red");
        draw_vertical_lines([points(i),fun(points(i))],[points(i),fun(points(i))]);
        draw_vertical_lines([points(i+1),fun(points(i+1))],[points(i+1),fun(points(i+1))]);
        draw_vertical_lines([points(i+2),fun(points(i+2))],[points(i+2),fun(points(i+2))]);
    end
endfunction

function [errors,sub_intervals]=calculate_error(a,b,fun,correct_solution,max_num_of_reps,method)
    errors=zeros(1,max_num_of_reps);
    sub_intervals=zeros(1,max_num_of_reps);
    for i=1:max_num_of_reps
        I=feval(method,a,b,fun,i);
        errors(i)=abs(I-correct_solution);
        if strcmp (method, 'trapez_kompozitno')
            sub_intervals(i)=(b-a)/i;
        else
            sub_intervals(i)=(b-a)/(3*i-1);
        end
    end

    plot(1:max_num_of_reps,errors,"linewidth",10);
    xlabel('Broj primena metoda');
    ylabel('Greska');
    set(gca, "fontsize", 18);
endfunction
```

Numerička integracija

Pomoću numeričke integracije možemo da odredimo određeni integral proizvoljne funkcije.

Određeni integral predstavlja površinu figure ispod date funkcije na zadatom zatvorenom intervalu.

Na primer, na sledećoj slici određeni integral

$$\int_{2}^{6}2^xdx$$ je površina figure ispod funkcije $f(x)=2^x$ na zatvorenom intervalu [2,6].

```
In [2]: plot_function([1,7],@(x)2.^x)
draw_vertical_lines([2,2^2],[6,2^6])
```

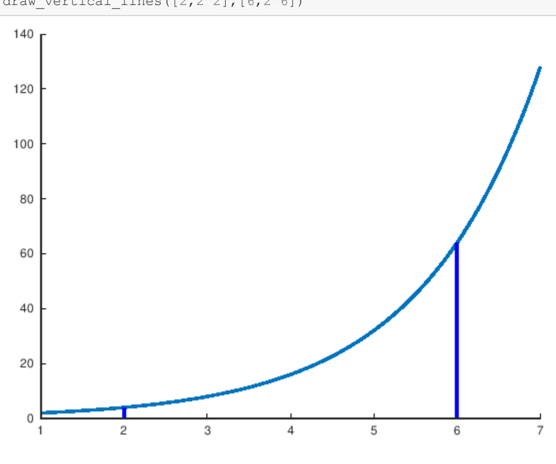

Sve numeričke metode za integraciju imaju za cilj da procene površinu figure ispod funkcije.

Metode se razlikuju po načinu na koji se procena površine vrši.

Njutn-Kotesove metode

Kod Njutn-Kotesovih metoda koristimo interpolaciju da funkciju aproksimiramo polinomom.

Nakon toga izračunavamo određeni itegral polinoma.

Rezultat intregacije polinoma smatramo rezultatom integracije funkcije.

Pošto je polinom aproksimacija funkcije, rezultat će biti aproksimacija tačne vrednosti određenog integrala funkcije.

U nastavku ćemo pokazati na koji način određujemo određeni intregal polinoma i koliko takvom aroksimacijom gubimo na tačnosti.

Metod trapeza

Kod ovog metoda koristimo linearnu interpolaciju da aproksimiramo funkciju.

Na taj način dobijamo funkciju aproksimiramo trapezom, kao na sledećoj slici.

```
In [3]: plot_function([1,7],@(x)2.^x)
draw_vertical_lines([2,2^2],[6,2^6])
draw_trapezoid([2,2^2],[6,2^6])
```

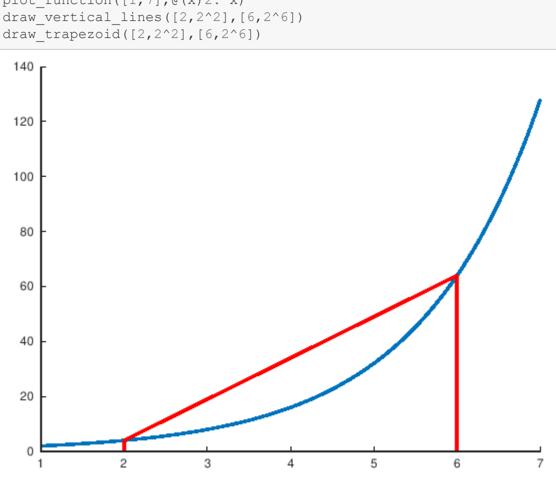

Još uvek nismo rekli na koji način određujemo integral polinoma, u ovom slučaju prave.

Određeni integrali polinoma kod Njutn-Kotesovih metoda izračunavamo analitički.

Rezultat analitičke integracije biće formula koja će u stvari predstavljati metod trapeza.

U nastavku prikazujemo izvođenje formule za metod trapeza.

Data nam je proizvoljna funkcija $f(x)$ i interval $[a,b]$. Cilj nam je da izračunamo određeni integral:

$$I=\int_{a}^{b}f(x)dx$$

Prvo aproksimiramo funkciju $f(x)$ na intervalu $[a,b]$ pomoću prave kroz tačke $(a,f(a))$ i $(a,f(a))$ (kao na slici iznad).

Pravu možemo recimo da odredimo pomoću Lagranžovog polinoma:

$$p(x)=\frac{x-b}{a-b}f(a)+\frac{x-a}{b-a}f(b)$$

Rešavmo sada integral:

$$I_p=\int_{a}^{b}p(x)dx$$

analitički.

$$I_p=\int_{a}^{b}p(x)dx=\int_{a}^{b}\frac{x-b}{a-b}f(a)+\int_{a}^{b}\frac{x-a}{b-a}f(b)dx$$

$$\int_{a}^{b}(x-b)dx=\int_{a}^{b}xdx-b\int_{a}^{b}dx=\frac{b^2}{2}-\frac{a^2}{2}-b(b-a)=\frac{b^2-a^2-2b^2+2ab}{2}=\frac{-a^2+2ab-b^2}{2}=-\frac{a^2-2ab+b^2}{2}=-\frac{(a-b)^2}{2}$$

$$\int_{a}^{b}(x-a)dx=\int_{a}^{b}xdx-a\int_{a}^{b}dx=\frac{b^2}{2}-\frac{a^2}{2}-a(b-a)=\frac{b^2-a^2-2ab+2a^2}{2}=\frac{a^2-2ab+b^2}{2}=\frac{(a-b)^2}{2}$$

$$I_p=\int_{a}^{b}p(x)dx=-\frac{f(a)}{a-b}\frac{(a-b)^2}{2}-\frac{f(b)}{a-b}\frac{(a-b)^2}{2}=\frac{(-f(a)-f(b))(a-b)^2}{2(a-b)}=\frac{-(f(a)+f(b))(a-b)}{2}=(b-a)\frac{f(a)+f(b)}{2}$$

Dakle, ako koristimo metod trapeza određeni integral funkcije $f(x)$ na zatvorenom intervalu $[a,b]$ aproksimiramo sa:

$$I=\int_{a}^{b}f(x)dx\approx(b-a)\frac{f(a)+f(b)}{2}$$

Ako se iz geometrije podsetimo da je površina trapeza: srednja linija * visina. Vidimo da smo mi u stvari izveli formulu za površinu trapeza (visina je $b-a$, a srednja linija $\frac{f(a)+f(b)}{2}).$

Primer: Primenićemo sada metodu trapeza da rešimo integral:

$$I=\int_{2}^{6}2^xdx$$

Imamo da je $a=2$,$b=6$,$f(x)=2^x$. Primenjujemo metod:

$$I\approx(b-a)\frac{f(a)+f(b)}{2}=(6-2)\frac{f(2)+f(6)}{2}=2(2^2+2^6)=136$$

Proverićemo sada koliko smo pogrešili. Analitičko rešenje je:

$$I=\int_{2}^{6}2^xdx=\frac{2^x}{ln(2)}\Biggr|_{2}^{6}=86.56170$$

U naredne dve linije koda računamo grešku i relativnu grešku.

```
In [4]: greska=135-86.5
relativna_greska=(135-86.5)/86.5

greska =  48.500
relativna_greska =  0.56069
```

Vidimo da smo pogrešili za 56% što je dosta velika greška. Razlog za to je očigledan ako pogledamo sliku iznad.

Između površine trapeza i figure ispod funkcije postoji dosta velika razlika.

Dakle, osim ako ne tražimo integral prave, metod trapeza rezultovaće greškom.

Pre nego što pokažemo kako ćemo poboljšati tačnost metoda trapeza, napisaćemo kod za metod.

```
In [5]: function I=trapez(a,b,funkcija)
    I=(b-a)/2*(feval(funkcija,a)+feval(funkcija,b));
endfunction
```

```
In [6]: I = trapez(2,6,@(x)2.^x)

I =  136
```

Hajde da vidimo šta bi dobili ako umesto jednog trapeza koristmo dva trapeza.

```
In [7]: draw_trapezoids(2,6,@(x)2.^x,2)
```

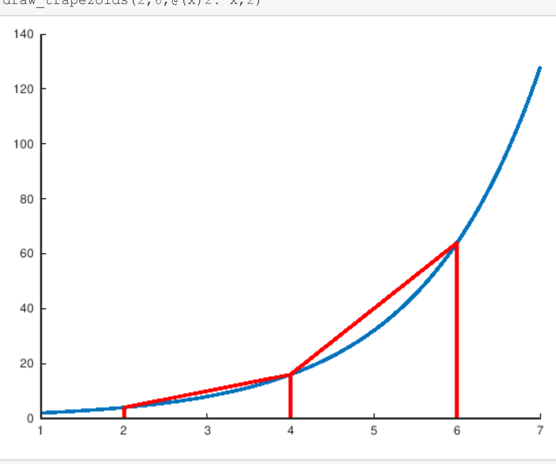

```
In [8]: I = trapez(2,4,@(x)2.^x) + trapez(4,6,@(x)2.^x)

I =  100
```

Hajde da probamo sa četiri trapeza.

```
In [8]: draw_trapezoids(2,6,@(x)2.^x,4)
```

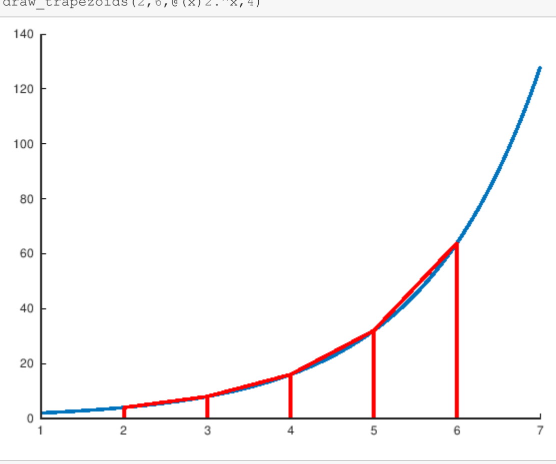

```
In [9]: points=linspace(2,6,5)
I=0;
for i=1:length(points)-1
    I=I+trapez(points(i),points(i+1),@(x)2.^x);
end
I

points =

   2   3   4   5   6

I =  90
```

Vidimo da kako povećavamo broj trapeza, tako se približavamo sve više tačnom rešenju.

Ako pogledamo slike sa 2 i 4 trapeza vidimo da trapezi manje veličine bolje aproksimiraju funkciju i da zbir površina manjih trapeza mnogo bolje aproksimira površinu figure ispod funkcije nego jedan trapez.

```
In [10]: plot_function([1,7],@(x)2.^x)
draw_vertical_lines([2,2^2],[6,2^6])
draw_trapezoids(2,6,@(x)2.^x,20)
```

Vidimo da postoji jako veliko podudaranje grafika, iz čega se može zaključiti da odnos između greške i kvadrata veličine pod-intervala stoji.

Poznavanje reda greške metoda trapeza omogućava nam da uradimo sledeću proceduru:

$$greška(h)=h^2\\greška(\frac{h}{2})=(\frac{h}{2})^2=(\frac{1}{2})^2h^2=\frac{1}{4}h^2=\frac{1}{4}greška(h)\\greška(\frac{h}{2})=\frac{1}{4}greška(h)$$

To znači da ako prepolovimo veličinu pod-intervala, tj. dupliramo broj primena metoda trapeza, greška se smanji 4 puta.

```
In [17]: [errors(1) errors(2) errors(4)]
[errors(1) errors(1)/4 errors(1)/16]
[errors(1) errors(1)/4 errors(2)/4]

ans =

   49.4383   13.4383    3.4383

ans =

   49.4383   12.3596    3.0899

ans =

   49.4383   12.3596    3.3596
```

Simpsonov 1/3 metod

Takođe Njutn-Kotesov metod.

U ovom slučaju funkciju aproksimiramo polinomom drugog stepena na intervalu $[a,b]$.

Pošto koristimo polinom drugog stepena, treba nam tri tačke. Za treću tačku uzimamo sredinu intervala:

$$c=\frac{a+b}{2}$$

U nastavku koristimo Lagranžovu interpolaciju sa prošlog predavanja da aproksimiramo funkciju 2^x na intervalu $[2,6]$. Aproksimaciju radimo u tačkama 2, 4, 6.

```
In [18]: function p=linterp(x,y)
    n=length(x);
    p = 0;
    for i=1:n
        L=1;
        for j=1:n
            if i~=j
                L = conv(L,[1 -x(j)]/(x(i)-x(j)));
            end
        end
        p = p + y(i)*L;
    end
endfunction
```

```
In [19]: a=2;b=6;
x=linspace(a,b,3)
fun=@(x)2.^x;
y=fun(x);
p=linterp(x,y)
polyout(p,'x')

x =

   2   4   6

p =

    4.5000  -21.0000   28.0000

4.5*x^2 - 21*x^1 + 28
```

Dobili smo interpolacioni polinom, koji onda prikazujemo na sledećem grafiku. Označen je crvenom bojom.

```
In [20]: draw_simpson(2,6,@(x)2.^x)
```

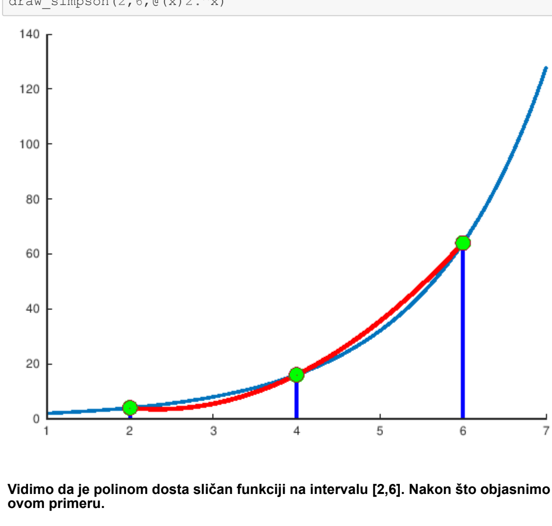

Vidimo da je polinom dosta sličan funkciji na intervalu [2,6]. Nakon što objasnimo metod, proverićemo kolika je greška baš na ovom primeru.

Metod ilustrujemo i na primeru funkcije $f(x)=x-cos(2x)$ kako bi pokazali da upotreba kvadratnog polinoma umesto prave jeste bolja, ali da greška još uvek postoji.

```
In [21]: draw_simpson(2,6,@(x)x-cos(2.*x))
```

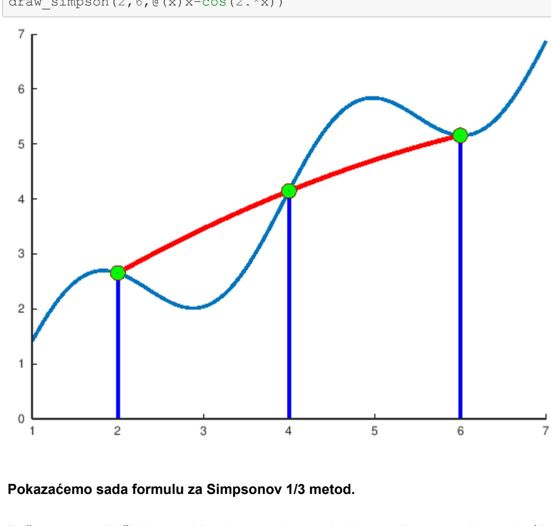

Pokazaćemo sada formulu za Simpsonov 1/3 metod.

Rešavamo analitički integral kvadragnog interpolaciono polinoma na intervalu $[a,b]$

$$I=\int_{a}^{b}f(x)dx$$

$$c=\frac{a+b}{2}$$

$$p(x)=\frac{(x-b)(x-c)}{(a-b)(a-c)}f(a)+\frac{(x-a)(x-c)}{(b-a)(b-c)}f(b)+\frac{(x-b)(x-a)}{(c-b)(c-a)}f(c)$$

Rešavmo sada integral:

$$I_p=\int_{a}^{b}p(x)dx$$ analitički.

Postupak rešavanja dat je u udžbeniku, dok ovde samo dajemo rezultat, tj. formulu za Simpsonovu 1/3 metodu:

$$I=\int_{a}^{b}f(x)dx\approx\frac{b-a}{6}(f(a)+4f(c)+f(b))\\c=\frac{a+b}{2}$$

U nastavku je prikazan kod za Simpsonov 1/3 metodu.

```
In [22]: function I=simpson(a,b,funkcija)
    c=(a+b)/2;
    I=(b-a)/6*(feval(funkcija,a)+4*feval(funkcija,c)+feval(funkcija,b));
endfunction
```

Poredimo sada Simpsonovu 1/3 metodu sa metodom trapeza na primerima funkcija $f(x)=2^x$ i $f(x)=x-cos(2x)$

```
In [29]: I_trapez = trapez(2,6,@(x)2.^x)
I_simpson = simpson(2,6,@(x)2.^x)

I_trapez =  136
I_simpson =  88
```

```
In [30]: tacno_resenje = 86.56170

tacno_resenje =  86.562
```

```
In [31]: abs(tacno_resenje-I_simpson)/tacno_resenje
abs(tacno_resenje-I_trapez)/tacno_resenje

ans =  0.016616
ans =  0.57113
```

```
In [32]: I_trapez = trapez(2,6,@(x)x-cos(2.*x))
I_simpson = simpson(2,6,@(x)x-cos(2.*x))

I_trapez =  15.620
I_simpson =  16.261
```

```
In [33]: tacno_resenje = 15.88988521134625

tacno_resenje =  15.890
```

```
In [34]: abs(tacno_resenje-I_simpson)/tacno_resenje
abs(tacno_resenje-I_trapez)/tacno_resenje

ans =  0.023368
ans =  0.017011
```

Vidimo da za prvi primer postoji velika razlika između grešaka u korist Simpsonove 1/3 metode, dok je za drugi primer razlika manja i u korist metode trapeza. Razlike su takve jer imamo samo jednu primenu funkcije, a sam oblik funkcije tada ima veliki značaj. Na primer, funkcija $f(x)=2^x$ veoma liči na kvadratni polinom na intervalu [2,6].

Simpsonov metod koristi finiju interpolaciju od metoda trapeza i ima bolju tačnost, što ćemo i demonstrirati poređenjem kompozitnih metoda.

Prvo pišemo kod za Simpsonov 1/3 metod. Za n primena metoda, na intervalu $[a,b]$ formiramo ukupno $n+1$ ekvidistantnih tačaka (tu računamo i krajnje tačke) i onda uzimamo po tri tačke i primenjujemo metod na njih.

Na primer, za $[2,6]$ i $n=2$ tri tačke su: $2, 4, 6$. Metod primenimo onda na $[2,4]$ i $[4,6]$ i to saberemo. Sama primena metoda na npr. $[2,4]$ kreiraće srednju tačku 3 i primeniti formulu.

```
In [35]: function I=simpson_kompozitno(a,b,funkcija,n)
    parts=linspace(a,b,n+1);
    I=0;
    for i=1:length(parts)-1
        I=I+simpson(parts(i),parts(i+1),funkcija);
    end
endfunction
```

```
In [36]: I_simpson_kom = simpson_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,2)
I_trapez_kom = trapez_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,2)

I_simpson_kom =  86.667
I_trapez_kom =  100
```

```
In [37]: tacno_resenje = 86.56170
abs(tacno_resenje-I_simpson_kom)/tacno_resenje
abs(tacno_resenje-I_trapez_kom)/tacno_resenje

tacno_resenje =  86.562
ans =  0.0012126
ans =  0.15525
```

Vidimo da samo dve primene Simpsonovog metoda rezultuju greškom od 0.1% za primer $f(x)=2^x$

Sa sledećeg grafika može se videti poklapanje $f(x)=2^x$ i dve primene Simpsonovog 1/3 metoda.

```
In [38]: draw_simpsons(2,6,@(x)2.^x,2)
```

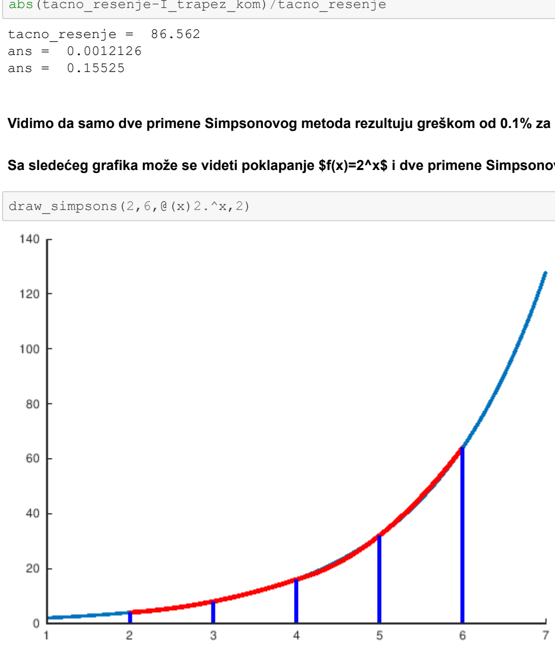

Poredimo sada kompozitne metode na primeru $f(x)=x-cos(2x)$

```
In [39]: I_simpson_kom = simpson_kompozitno(2,6,@(x)x-cos(2.*x),2)
I_trapez_kom = trapez_kompozitno(2,6,@(x)x-cos(2.*x),2)

I_simpson_kom =  15.872
I_trapez_kom =  16.101
```

In [40]:
```
tacno_resenje = 15.88988521134625
abs(tacno_resenje-I_simpson_kom)/tacno_resenje
abs(tacno_resenje-I_trapez_kom)/tacno_resenje
```

```
tacno_resenje =  15.890
ans =  0.0011173
ans =  0.013273
```

Vidimo da samo dve primene Simpsonovog metoda i u ovom slučaju rezultuju greškom od 0.1%, dok je greška kompozitne metode trapeza 2%.

Pokazaćemo sada i grafičko poređenje.

In [41]:
```
draw_simpsons(2,6,@(x)x-cos(2.*x),2)
```

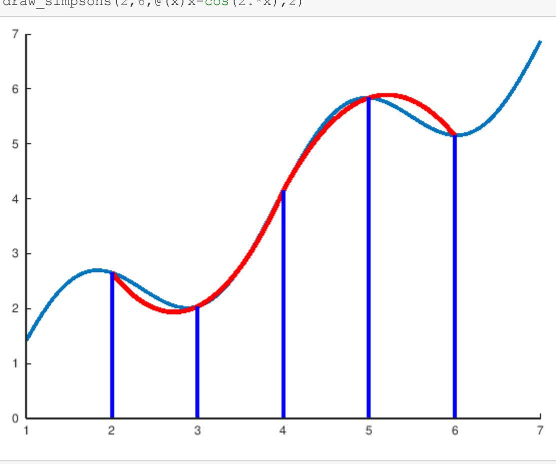

In [42]:
```
draw_trapezoids(2,6,@(x)x-cos(2.*x),2)
```

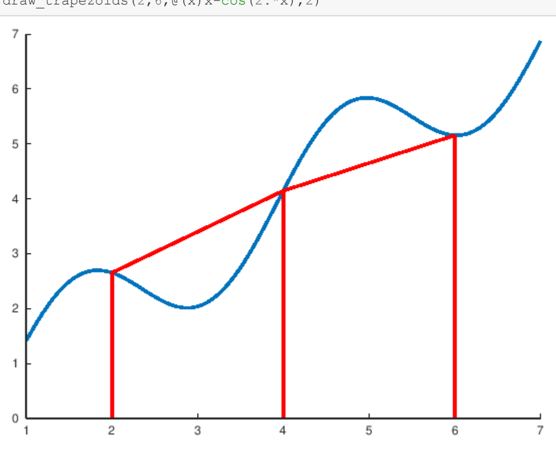

Red greške Simpsonog 1/3 metoda.

Simpsonov 1/3 metod ima red greške:

$$O(h^4)$$

gde je h veličina pod-intervala.

Kod Simpsonovog 1/3 metoda kada dupliramo broj primena, tj. h podelimo sa 2, greška se smanji 16 puta:

$$\text{greška}(h)=h^4\\ \text{greška}(\frac{h}{2})=(\frac{h}{2})^4=(\frac{1}{2})^4h^4=\frac{1}{16}h^4=\frac{1}{16}\text{greška}(h)\\ \text{greška}(\frac{h}{2})=\frac{1}{16}\text{greška}(h)$$

Funkcija koju pozivamo u sledećem redu prikazuje grešku za broj primena metoda redom od 1 do 2^5 za $I=\int_{2}^{6}2^xdx$.

In [43]:
```
[errors,sub_intervals]=calculate_error(2,6,@(x)2.^x,86.56170,2^5,'simpson_kompozitno');
```

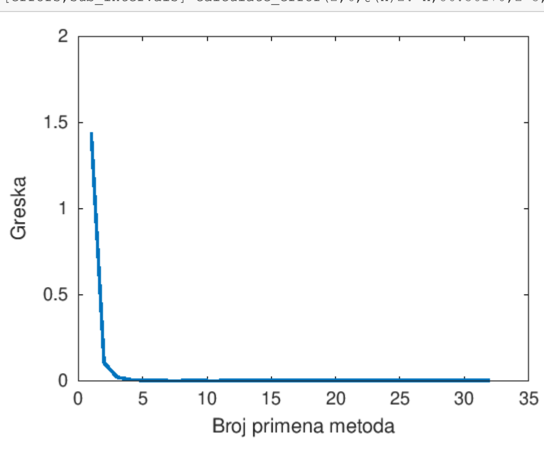

Prelazimo na lograritamsku skalu.

In [44]:
```
plot(1:length(errors),log10(errors),"linewidth",10)
xlabel('Broj primena metoda');
ylabel('log10(Greska)');
xticks=[];
for i=1:7
    xticks(i)=2^i;
end
set(gca, 'xtick', xticks)
set(gca, "fontsize", 14)
```

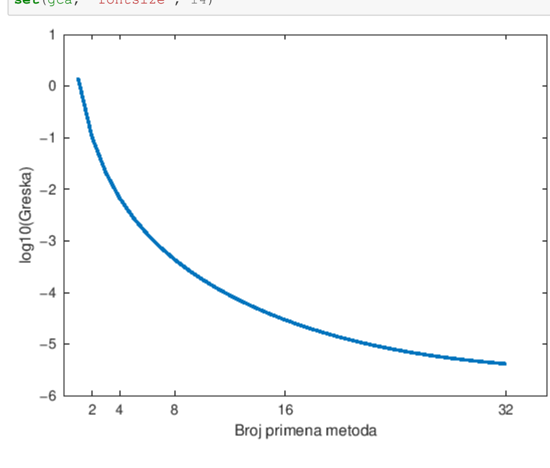

Uporedićemo sada grafik greške (označeno plavom) fukcijom $f(h)=h^4$ gde je h dužina pod-intervala (označeno crvenom).

In [45]:
```
plot(1:length(errors),log10(errors),"linewidth",10,"color","blue")
hold on;
plot(1:length(sub_intervals),log10(sub_intervals.^4),"linewidth",10,"color", "red")
xlabel('Broj primena metoda');
ylabel('log10(Greska)');
set(gca, "fontsize", 14)
```

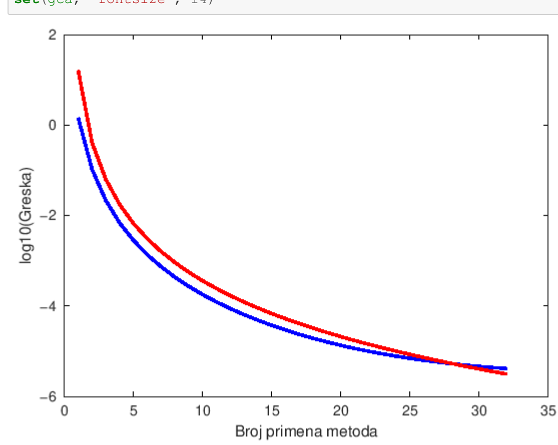

Vidimo da postoji jako veliko podudaranje grafika, iz čega se može zaključiti da odnos između greške i veličine pod-intervala na četvrti stepen stoji.

Upooredićemo grafike grešaka metode trapeza i Simpsonove 1/3 metode. Poređenje ćemo uraditi za integral funkcije

$$I=\int_{2}^{6}x-cos(2x)dx$$

In [46]:
```
[errors_simpson,sub_intervals_simp]=calculate_error(2,6,@(x)x-cos(2.*x),15.88988521134625,2^7,'simpson_kompozitno');
[errors_trapez,sub_intervals_tr]=calculate_error(2,6,@(x)x-cos(2.*x),15.88988521134625,2^7,'trapez_kompozitno');

plot(1:length(errors_simpson),log10(errors_simpson),"linewidth",10,"color", "red")
hold on;
plot(1:length(errors_trapez),log10(errors_trapez),"linewidth",10,"color", "blue")
xlabel('Broj primena metoda');
ylabel('log10(Greska)');
xticks=[];
for i=1:8
    xticks(i)=2^i;
end
set(gca, 'xtick', xticks)
set(gca, "fontsize", 14)
```

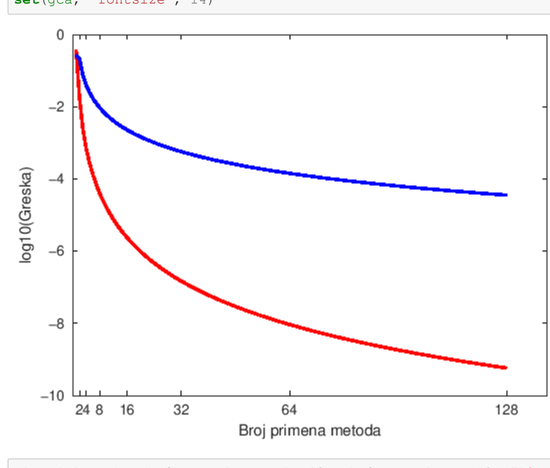

In [47]:
```
plot(1:length(sub_intervals_tr),log10(sub_intervals_tr.^2),"linewidth",10,"color","blue")
hold on;
plot(1:length(sub_intervals_simp),log10(sub_intervals_simp.^4),"linewidth",10,"color", "red")
xlabel('Broj primena metoda');
ylabel('log10(h^2) i log10(h^4)');
set(gca, "fontsize", 14)
```

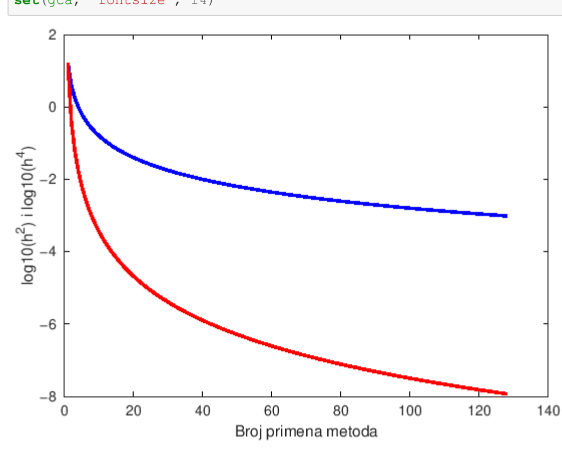

Do sada smo videli da Njutn-Kotesove metode bolje rezultate mogu da postignu: (1) povećanjem kompleksnosti metode (stepena interpolacinog polinoma) ili (2) podelom intervala na veći broj pod-intervala.

Oba načina povećavaju računsku složenost numeričke integracije. U nastavku zato pokazujemo jednu od alternativa.

Rombergov metod

Pre nego što objasnimo Rombergov metod pogledaćemo sledeći kod:

In [50]:
```
I_simpson_kom = simpson_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,1)
I_trapez_kom_1 = trapez_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,1)
I_trapez_kom_2 = trapez_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,2)
(4*I_trapez_kom_2-I_trapez_kom_1)/3
```

```
I_simpson_kom =  88
I_trapez_kom_1 =  136
I_trapez_kom_2 =  100
ans =  88
```

Vidimo da smo pomoću dve upotrebe metode trapeza (za 1 i 2 trapeza) dobili isti rezultat kao da smo upotrebili Smpsonova 1/3 metodu za ceo interval.

Dakle, dobili smo rezultat Smpsonove 1/3 bez da upošte znamo formulu ili implementaciju te metode. To je veoma značajan rezultat!

Sve što smo uradili je *(4I_trapez_kom_2-I_trapez_kom_1)/3*. Postavlja se pitanje kako smo znali koje računske operacije da upotrebimo?

Upravo to je rezultat Rombergove metode. Ona nam pruža način da kombinujemo rezultate metoda manje kompleksnosti na takav način da dobijemo rezultate metoda veće kompleksnosti.

Objasnićemo sada na koji način smo došli do fromule za kombinovanje metoda manje kompleksnosti.

Recimo da imamo neki numerički metod za integraciju, npr. metod trapeza koji ćemo označiti sa $R_{1,1}$. Kod $R_{i,j}$ sa i označavamo finoću podele, a sa j kvalitet (kompleksnost metoda). Na primer, $R_{1,1}$ je jedna primena metode trapeza, $R_{2,1}$ su dve primene metode trapeza, a $R_{1,2}$ je jedna primena Simposonovog 1/3 metoda itd.

Dakle, dati numerički metod za integraciju $R_{1,1}$ se od tačne vrednosti integrala I razlikuje za grešku $E_{1,1}$ koja je reda $O(h^2)$:

$$I=R_{1,1}+E_{1,1}$$

U ovom slučaju kada kažemo da je greška reda $O(h^2)$ mislimo na to da je najveći faktor greške (u odnosu na koga su svi ostali zanemarljivo mali) je proprocionalan (ponaša se slično kao) h^2.

Objasnićemo na šta se misli pomoću primera Tejlorovog reda:

$$f(x)=f(x_0)+f'(x_0)h+\frac{1}{2}f''(x_0)h^2+O(h^3)$$**, gde je $h=x-x_0$.**

Iz definicije Tejlorovog reda znamo da sa $O(h^3)$ nismo označili samo jedan element koji je preostao u redu nego da se za jako male vrednosti h sve što je preostalo ponaša kao h^3, tj. da je taj sa sabirak uz h^3 najveći faktor greške ako koristimo samo prva tri člana reda da aproksimiramo funkciju u okolini tačke x_0. To znači da greška ima sledeći oblik:

$$f(x)=f(x_0)+f'(x_0)h+\frac{1}{2}f''(x_0)h^2+Ah^3+Bh^4+Ch^5+...$$

, gde su A,B,C neke konstante, a mi mi zanemarujemo delove $+Bh^4+Ch^5+...$ i posmatramo samo najveći faktor Ah^3.

Kod Njutn-Kotesovih formula imamo istu situaciju samo su stepeni faktora greške uvek parni (za detalje pogledati udžbenik). Na primer, za metod trapeza važi:

$$I=R_{1,1}+Ah^2+Bh^4+Ch^6+...$$**, a za Simpsonov 1/3 metod važi:**

$$I=R_{1,2}+Ah^4+Bh^6+...$$ **(A,B,C... su konstante i nisu iste u slučaju metoda trapeza i Simpsonovog 1/3 metoda).**

Pokazujemo sada na koji način se izvodi formula za Rombergov metod.

Uzimamo dve primene metode trapeza, za ceo veličinu pod-intervala h, $\frac{1}{2}h$. Označićemo ih sa $R_{1,1}$ i $R_{2,1}$, a njihove največe faktore grešaka (sabirak sa h^2) sa $E_{1,1}$ i $E_{2,1}$.

U nastavku pokušavamo nekako da iskombinujemo $R_{1,1}$ i $R_{2,1}$ tako da uklonimo $E_{1,1}$ i $E_{2,1}$.

Ključna stvar koja će nam to omogućiti je to što znamo da važi da je:

$$E_{2,1}=\frac{1}{4}E_{1,1}$$

Ranije smo pokazali kada prepolovimo veličinu pod-intervala, greška metode trapeza se smanji 4 puta.

Posmatrajmo sada sledeće izvođenje:

$$I=R_{1,1}+E_{1,1}$$

$$I=R_{2,1}+E_{2,1}$$

$$E_{2,1}=\frac{1}{4}E_{1,1}$$

$$I=R_{1,1}+E_{1,1}$$

$$I=R_{2,1}+\frac{1}{4}E_{1,1}$$

$$R_{1,1}-R_{2,1}=-\frac{3}{4}E_{1,1}$$

$$E_{1,1}=\frac{4(R_{2,1}-R_{1,1})}{3}$$

$$I=R_{1,1}+E_{1,1}=R_{1,1}+\frac{4(R_{2,1}-R_{1,1})}{3}$$

$$I=\frac{4R_{2,1}-R_{1,1}}{3}$$

Vidimo da smo uspeli da uklonimo $E_{1,1}$ i $E_{2,1}$. Da li smo time uklonili svu grešku?

Nismo, ukloni smo samo najveći faktor. Prvi sledeći faktor je reda $O(h^4)$, odnosno rezultat koji smo dobili je u stvari rezultat Simpsonovog 1/3 metoda.

Implementiraćemo sada funkciju koja je primenti formulu koju smo upravo izveli.

In [51]:
```
function I=romberg(a,b,fun,n)
    A=zeros(n,n);
    for i=1:n
        A(i,1)=trapez_kompozitno(a,b,fun,2^(i-1));
    end
    A
    for j=2:n
        for i=1:(n-j+1)
            A(i,j)=(4*A(i+1,j-1)-A(i,j-1))/3;
        end
    end
    A
endfunction
```

In [52]:
```
romberg(2,6,@(x)2.^x,3)
```

```
A =

   136     0     0
   100     0     0
    90     0     0

A =

   136.00000    88.00000    86.22222
   100.00000    86.66667     0.00000
    90.00000     0.00000     0.00000
```

In [81]:
```
I_simpson_kom = simpson_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,2)
```

```
I_simpson_kom =  86.667
```

Šta bi se dogodilo kada bi smo u prethodnom izvođenju koristili Simpsonov 1/3 metod umesto metoda trapeza:

$$I=R_{1,2}+E_{1,2}$$

$$I=R_{2,2}+E_{2,2}$$

$$E_{2,2}=\frac{1}{16}E_{1,2}$$

$$R_{1,2}-R_{2,2}=-\frac{15}{16}E_{1,2}$$

$$E_{1,2}=\frac{16(R_{2,2}-R_{1,2})}{15}$$

$$I=R_{1,2}+E_{1,2}=R_{1,2}+\frac{16(R_{2,2}-R_{1,2})}{15}$$

$$I=\frac{16R_{2,2}-R_{1,2}}{15}$$

Dakle, ako sa u $R_{i,j}$ sa i označimo finoću podele, a sa j kvalitet (kompleksnost metoda) vidimo da je šablon za Rombergov da se $R_{i+1,j}$ množi sa 4^j, a deli se sa 4^j-1, odnosno:

$$R_{i,j+1}=\frac{4^jR_{i+1,j}-R_{i,j}}{4^j-1}$$

Implementiramo sada šablon koji smo izveli. Funkcija koju dobijamo proizvoljan broj puta primenjuje formulu iz prethodnog reda. Tačnost do koje hoćemo da idemo unosi se kao broj kolona matrice, odnosno n.

Najbolji rezultat koji imamo je poslednji element prve vrste, pa njega vraćamo.

In [53]:
```
function I=romberg(a,b,fun,n)
    A=zeros(n,n);
    for i=1:n
        A(i,1)=trapez_kompozitno(a,b,fun,2^(i-1));
    end
    for j=2:n
        for i=1:(n-j+1)
            A(i,j)=(4^(j-1)*A(i+1,j-1)-A(i,j-1))/(4^(j-1)-1);%smanjujemo j za 1 jer idemo od druge kolone, a red metoda koji nam treba je 1
        end
    end
    A
    I=A(1,n);
endfunction
```

In [54]:
```
I_romberg=romberg(2,6,@(x)2.^x,5)
```

```
A =

   136.00000    88.00000    86.57778    86.56175    86.56170
   100.00000    86.66667    86.56200    86.56170     0.00000
    90.00000    86.56854    86.56171     0.00000     0.00000
    87.42641    86.56213     0.00000     0.00000     0.00000
    86.77820     0.00000     0.00000     0.00000     0.00000

I_romberg =  86.562
```

In [55]:
```
tacno_resenje = 86.56170
abs(tacno_resenje-I_romberg )<=10^-5
```

```
tacno_resenje =  86.562
ans = 1
```

Vidimo da smo uspeli da dobijemo tačno rešenje iako smo od metoda za numeričku integraciju koristili samo metod trapeza i to za $2^4=16$ primena.

Pogledaćemo sada koliko bi nam otrprilike trebalo primena metode trapeza da bi dobili tačno rešenje.

In [56]:
```
errors_trapez=calculate_error(2,6,@(x)2.^x,86.56170,2^8,'trapez_kompozitno');

plot(1:length(errors_trapez),log10(errors_trapez),"linewidth",10,"color", "blue")
xlabel('Broj primena metoda');
ylabel('log10(Greska)');
xticks=[];
for i=1:8
    xticks(i)=2^i;
end
set(gca, 'xtick', xticks)
set(gca, "fontsize", 14)
```

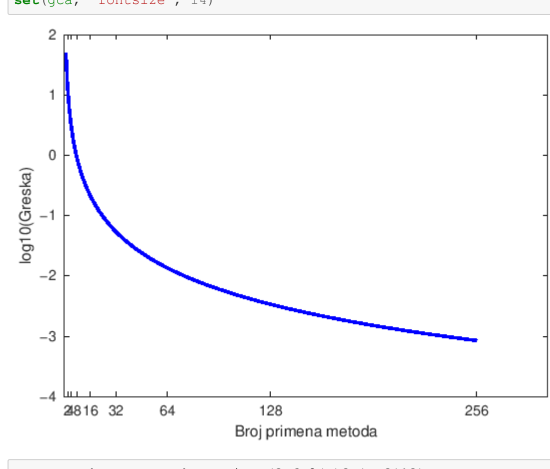

In [57]:
```
I_trapez_kom=trapez_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,2^12)
```

```
I_trapez_kom =  86.562
```

In [58]:
```
abs(tacno_resenje-I_trapez_kom)<=10^-5
```

```
ans = 1
```

Dakle bez Rombergove metode trebalo bi negde oko 2^{11} primena da dobijemo tačno rešenje, što možemo da vidimo na grafiku iznad.

Takođe smo sa Rombergovom metodom postigli rezultat metode koja ima tačnost reda $O(h^{10})$ bez poznavanja formule ili implementacije metode tako velikog reda tačnosti.

Gausova kvdaratura

Recimo da izračunavamo integral fukcije ispod na intervalu [-1,1].

In [88]:
```
fun=@(x)3.*x.^3-4.*x.^2+2.*x+20
draw_trapezoids(-1,1,fun,1)
```

```
fun =

@(x) 3 .* x .^ 3 - 4 .* x .^ 2 + 2 .* x + 20
```

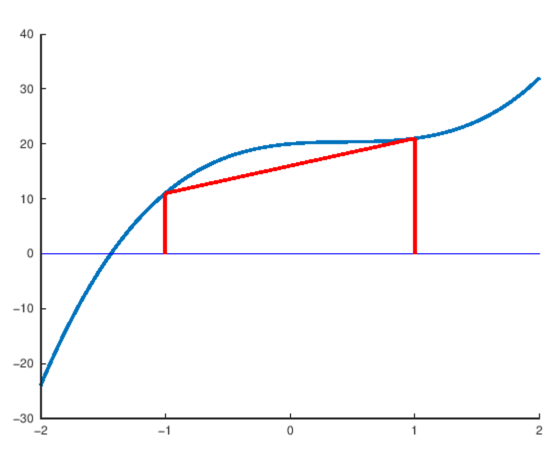

Koristimo jednu primenu metode trapeza:

In [89]:
```
I_trapez_1=trapez_kompozitno(-1,1,fun,1)
a=-1;b=1;
I_trapez_1_rucno=(b-a)/2*fun(a)+(b-a)/2*fun(b)
```

```
I_trapez_1 =  32
I_trapez_1_rucno =  32
```

Metoda trapeza uvek koristi krajnje tačke $(a,f(a))$ i $(b,f(b))$ i množi ih vrednošću $(b-a)/2$.

Šta bi bilo ako bi odabrali neke druge tačke i pomnožili ih nekom drugom vrednošću?

In [90]:
```
x1=-0.577350269;
x2=0.577350269;
c1=1;
c2=1;
I_gq=c1*fun(x1)+c2*fun(x2)
```

```
I_gq =  37.333
```

In [91]:
```
tacno_resenje=112/3
```

```
tacno_resenje =  37.333
```

Na koji način smo znali koje tačke i koje koeficijente da upotrebimo da upotrebimo da bi dobili tačno rešenje?

To je rezultat Gausove kvadrature.

Cilj Gausove kvadrature je da postigne veći nivo tačnosti bez povećanja kompleksnosti metode.

Drugim rečima, hoćemo da uzmemo vrednosti funkcije u dve tačke x_1 i x_2 i da ih pomnožimo sa neka dva koeficijenta c_1 i c_2, ali tako da dobijemo veću tačnost od metode trapeza.

Kod metode trapeza je $x_1=a$, $x_2=b$, $c_1=\frac{b-a}{2}$ i $c_2=\frac{b-a}{2}$.

Postupak određivanja tačaka i koeficijenata

Pošto imamo 4 nepoznate koje treba da odredimo (x_1,x_2,c_1,c_2) trebalo bi na neki način da smislimo 4 uslova (jednačine) koje ti koeficijenti treba da zadovolje.

Zhatevaćemo da te 4 vrednosti budu takve da linearna kombinacija:

$$c_1f(x_1)+c_2f(x_2)$$

ima isti rezultat kao analitičko rešenje integrala bilo kog polinoma trećeg stepena na intervalu $[a,b]$ gde su x_1 i x_2 tačke iz tog intervala. Dakle, želimo da postignemo da za blio koji polinom:

$$f(x)=a_1x^3+a_2x^2+a_3x+a_4$$ **važi:**

$$\int_{a}^{b}(a_1x^3+a_2x^2+a_3x+a_4)dx=c_1f(x_1)+c_2f(x_2)$$

$$c_1f(x_1)+c_2f(x_2)=c_1(a_1x_1^3+a_2x_1^2+a_3x_1+a_4)+c_2(a_1x_2^3+a_2x_2^2+a_3x_2+a_4)=\\a_1(c_1x_1^3+c_2x_2^3)+a_2$$

$$\int_{a}^{b}(a_1x^3+a_2x^2+a_3x+a_4)dx=a_1\frac{b^4-a^4}{4}+a_2\frac{b^3-a^3}{3}+a_3\frac{b^2-a^2}{2}+a_4(b-a)$$

$$a_1\frac{b^4-a^4}{4}+a_2\frac{b^3-a^3}{3}+a_3\frac{b^2-a^2}{2}+a_4(b-a)=\\a_1(c_1x_1^3+c_2x_2^3)+a_2(c_1x_1^2+c_2x_2^2)+a_3(c_1x_1+c_2x_2)+a_4(c_1+c_2)$$

Dobijamo sledeći nelinearan sistem:

$$c_1x_1^3+c_2x_2^3=\frac{b^4-a^4}{4} \hspace{20 mm} c_1x_1^2+c_2x_2^2=\frac{b^3-a^3}{3}\\c_1x_1+c_2x_2=\frac{b^2-a^2}{2} \hspace{20 mm} c_1+c_2=b-a$$

Sistem ima analitičko rešenje oblika:

$$x_1=\frac{b-a}{2}(-\frac{1}{\sqrt{3}})+\frac{a+b}{2} \hspace{20 mm} x_2=\frac{b-a}{2}(\frac{1}{\sqrt{3}})+\frac{a+b}{2}$$

$$c_1=\frac{b-a}{2} \hspace{20 mm} c_2=\frac{b-a}{2}$$

Gausova kvadratura se tipično koristi na sledeći način.

1.Imamo unapred izračunate vrednosti tačaka i koeficijenata za interval $[-1,1]$ koje se mogu pronaći u literturi ili na internetu.

2.Integral koji rešavamo na intervalu $[a,b]$ svodimo na $[-1,1]$ uvođenjem linearnog mapiranja (koje pokazujemo u nastavku).

3.Koristimo tačake i koeficijenate za interval $[-1,1]$ da rešimo integral.

Kokretno za dve tačke, vrednosti tačaka i koeficijenata za interval $[-1,1]$ su:

$$x_1=-0.577350269 \hspace{20 mm} x_2=0.577350269 \hspace{20 mm}\\c_1=1 \hspace{20 mm} c_2=1$$

Kao malu vežbu, možemo ih dobiti kao rešenje sledećeg sistema:

$$c_1x_1^3+c_2x_2^3=0 \hspace{20 mm} c_1x_1^2+c_2x_2^2=\frac{2}{3}\\c_1x_1+c_2x_2=0 \hspace{20 mm} c_1+c_2=2$$

Koristimo Octave funkciju fsolve.

In [92]:
```
function y=f(x) %x(1) je x1, x(2) je x2,x(3) je c1,x(4) je c2
  y(1) = x(3)*x(1)^3+x(4)*x(2)^3;
  y(2) = x(3)*x(1)^2+x(4)*x(2)^2-2/3;
  y(3) = x(3)*x(1)   +x(4)*x(2);
  y(4) = x(3)          +x(4)-2;
endfunction
[x, fval, info] = fsolve (@f, [-1;1;0;0])
```

```
warning: matrix singular to machine precision
warning: called from
    fsolve>__dogleg__ at line 532 column 5
    fsolve at line 351 column 11
x =

  -0.57735
   0.57735
   1.00000
   1.00000

fval =

   0.0000000000001   0.0000000018841   0.0000000000000   0.0000000000000

info =  1
```

Kao primer upotrebe gausove kvadrature prvo rešavamo integral funkcije:

$$I=\int_{-1}^{1}2^xdx$$

In [93]:
```
tacno_resenje=3/(2*log(2))
```

```
tacno_resenje =  2.1640
```

In [94]:
```
fun=2.^(x);
x1=-0.577350269;
x2=0.577350269;
c1=1;
c2=1;
I_gq=c1*2^x1+c2*2^x2
```

```
I_gq =  2.1623
```

In [95]:
```
I_trapez_1=trapez_kompozitno(-1,1,@(x)2.^x,1)
```

```
I_trapez_1 =  2.5000
```

Sada koristimo istu podintegralnu funkciju, ali menjamo interval:

$$I=\int_{2}^{6}2^xdx$$

To znači da sada moramo x koji je intervalu $[2,6]$ da prebacimo na neko t koje će biti u intervalu $[-1,1]$.

Pokazaćemo kako možemo da mapiramo proizvoljan interval $[a,b]$ na interval $[-1,1]$. Mapiranje radimo pomoću prave koja prolazi kroz tačke $(a,-1), (b,1)$.

Formiramo pravu, tj. Lagranžov interpolacioni polinom za $(a,-1), (b,1)$:

$$t=(-1)\frac{x-b}{a-b}+(1)\frac{x-a}{b-a}=\frac{b-x}{a-b}+\frac{x-a}{b-a}=\frac{x-b}{b-a}+\frac{x-a}{b-a}=\frac{2}{b-a}x-\frac{a+b}{b-a}$$

$$t=\frac{2}{b-a}x-\frac{a+b}{b-a} \implies t+\frac{a+b}{b-a}=\frac{2}{b-a}x \implies x=\frac{b-a}{2}t+\frac{a+b}{2}$$

Ako prethodnu jednakost (smenu) za x u integralu:

$$I=\int_{a}^{b}f(x)dx$$

onda podintegralna funkcija ima novu nezavisnu promenljivu t koja je u rasponu $[-1,1]$.

Moramo da zamenimo dx pa računamo izvod naše smene:

$$ x=\frac{b-a}{2}t+\frac{a+b}{2} \implies dx=\frac{b-a}{2}dt$$

Uvodimo sada smenu u integral:

$$I=\int_{a}^{b}f(x)dx=\int_{-1}^{1}f(\frac{b-a}{2}t+\frac{a+b}{2})\frac{b-a}{2}dt$$

U kodu ispod testiramo i crtamo smenu za $(2,-1), (b,6)$:

In [96]:
```
p=linterp([2,6],[-1,1])
```

```
p =

   0.50000  -2.00000
```

In [97]:
```
polyval(p,2)
polyval(p,6)
```

```
ans = -1
ans =  1
```

In [98]:
```
plot_function([0,7],@(x)0.5.*x-2)
plot([2,6],[-1,1],'o','markersize', 14,'markerfacecolor','r')
```

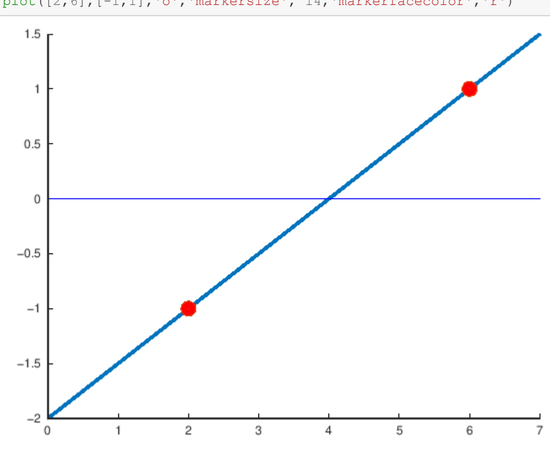

Rešavamo sada sledeći integral pomoću Gausove kvadrature:

$$I=\int_{2}^{6}2^xdx$$

$$I=\int_{2}^{6}2^xdx=\int_{-1}^{1}2^{\frac{6-2}{2}t+\frac{6+2}{2}}\frac{6-2}{2}dt=\int_{-1}^{1}2^{2t+4}2dt=\int_{-1}^{1}2^{2t+5}dt$$

Sada korisimo:

$$f(t)=2^{2t+5} \hspace{20 mm} t_1=-0.577350269 \hspace{20 mm} t_2=0.577350269 \hspace{20 mm} \hspace{20 mm} c_1=1 \hspace{20 mm} c_2=1$$

i izračunavamo:

$$I=c_1f(t_1)+c_2f(t_2)=2^{2 \cdot -0.577350269+5}+2^{2 \cdot 0.577350269+5}$$

In [99]:
```
I_gq=2^(2*-0.577350269+5)+2^(2*0.577350269+5)
```
```
I_gq =  85.617
```

In [100]:
```
I_trapez_1=trapez_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,1)
```
```
I_trapez_1 =  136
```

In [101]:
```
tacno_resenje = 86.56170
```
```
tacno_resenje =  86.562
```

In [102]:
```
greska_gq=abs(I_gq-tacno_resenje)/tacno_resenje
greska_I_trapez_1=abs(I_trapez_1-tacno_resenje)/tacno_resenje
```
```
greska_gq =  0.010910
greska_I_trapez_1 =  0.57113
```

Iz rezultata se vidi da Gausova kvadratura za dve tačke ima značajno manju grešku od metode trapeza.

U nastavku dat je kod za Gausovu kvadraturu za dve tačke za proizvoljan interval $[a,b]$.

In [103]:
```
function I=gauss_quad(a,b,fun,n)
    x=[-0.577350269,0.577350269];
    c=[1,1];
    map_fun=(b-a)/2.*x+(a+b)/2;
    map_dx=(b-a)/2;
    feval(fun,map_fun);
    I=sum(c.*feval(fun,map_fun).*map_dx);
endfunction
```

In [104]:
```
I_gauss_quad_1=gauss_quad(2,6,@(x)2.^x,2)
```
```
I_gauss_quad_1 =  85.617
```

In [105]:
```
I_trapez_1=trapez_kompozitno(2,6,@(x)2.^x,1)
```
```
I_trapez_1 =  136
```

Za kraj samo napomena da se Gausova kvadratura može koristiti i za veći broj tačka od dve. Tačke i koeficijenti se izvode tako da njihova linearna kombinacija daje tačan rezultat za integrale: petog, sedmog, devetog... stepena.

Kao i u slučaju dve tačke, u literaturi i na internetu dosupne su tabele sa vrednostima i sve što je potrebno je uvesti smenu koja će prebaci intregal na interval $[-1,1]$.